

in zaupanje na Boga je začelo pešati in že sva skoraj mislila, da dobrega Boga ni v nebesih. Ali glej! Bog se posluži uboge živine, da nama pošlje sina, po katerem sva toliko časa žalovala. Tako je tudi ukazal krokarju, da je nosil živež proroku Eliju, in košuti, da je pripeljala moža zvestej Genovefi. Zatorej čast in hvala na vse veke dobremu Bogu, ki tako očetovsko skrbi za svoje otroke.“

Poslovenil I. T.

Piskrovezec Janko.

Janko je bil sin uboge vdove v nekej vási ne daleč od mesta Trenčina na Ogrskem. Izpolnivši deseto leto svoje starosti, sklene, podati se v daljni svet, da bi si z vezanjem starih loncev zaslužil po kak krajcar, ter bi tako ubožnej in bolehnjej materi vsaj nekoliko pomagal. S težkim sreem je odhajal iz doma, nevedoč, je-li se še kedaj vrne, da vidi svojo preljubo mater. Pri odhodu mu rečejo mati: „Bog s teboj, ljubi moj Janko! Nimam ničesar, da bi ti dala za popotnico. Ono malo, kar mi je še ostalo po smrti tvojega očeta, pobrala mi je moja dolga bolezen. Ali nekaj ti hočem vendar dati, da vzameš s seboj na pot, nekaj, kar je mnogo več vredno nego največje blagó in bogastvo, in to je — materin blagoslov. Bodi vedno pošten, imej zmirom Boga pred očmi, in kadar bi te skušnjave napadale, spomni se vselej svojega pokojnega očeta, ki te zdaj gotovo tudi blagoslavlja, kakor te blagoslovím jaz, tvoja dobra mati!“

Tako je govorila mati z žalostnim glasom, a Janko jej je s solzami v očéh obljubil, da neče nikoli pozabiti njenih lepih naukov, katere hoče globoko v svojem srci ohraniti in se ves čas svojega življenja po njih ravhati.

Janko je bil res priden deček ter si je z vezanjem in krpanjem starih loncev zaslužil kmalu nekaj krajcarjev, katere je takój poslal materi domóv, prosječ jo, da si naj kupi, česar najbolj potrebuje. To se zna, da je moral Janko, ako je hotel materi kaj poslati, dosti gladá prestajati in le ob suhem kruhu živeti.

Na svojem potovanji pride Janko tudi na Dunaj, kjer so se zanj začeli zeló hudi dnevi. Kamor koli je pogledal siromak, vse mu je bilo tuje in nihče ni razumel njegovega jezika. Ker ni mogel nikjer dobiti dela, zatorej tudi ni bilo nobenega zaslužka. Lačen je bil, da se Bogu usmili; že tri dni ni imel skorjice kruha v ustih. Da bi prosjačil po hišah, bilo ga je sram, in nikakor se ni mogel pripraviti k temu, da-si ga je glad še tako hudo pritiskal.

Necega dne sedi lačen pred vrati prekrasno zidane hiše, ter prosi Boga, da bi se ga usmilil in mu pomagal bodi si že takó ali takó. Zdajci zasliši svoj preljubi materni jezik. Takój skoči na noge ter gleda, odkod so ti pre-sladki glasovi. Kmalu zapazi dva častnika, ki se pogovarjata v slovaškem jeziku. Ko se mu približata, sname klobuk z glave ter ju nagovori: „Oh usmilita se me, dobra človeka, drugače poginem od gladá!“ Častnika pogledata ubozega dečka, pa menda že vajena tacih mladih prosjakov, ne zme-nita se zanj ter gresta dalje. Dečku se vlijó debele solze po licu in joka tako milo, da bi se ga najtrji kamen usmiliti moral. Zdaj se jeden častnikov obrne, pogleda dečka bolj resno v lice, vzame goldinar iz listnice, pomolí ga dečku in mu reče: „Ná, vzemi goldinar, izmèni ga, obdrži sebi 10 kr., a ostanek mi prinesi v gostilnico tam pri ónej velikej hiši.“

Janko vzame goldinar ter gre, da bi ga izmenjal. Ali na potu mu pride tako slabo, da ne more dalje; vsede se, da malo počine. Ko zopet vstane, gre menjat goldinar, obdrži sebi 10 kr., a ostalih 90 nese častniku v gostilnico, kakor mu je bilo naročeno. Ali glej, častnika ni bilo več tam. Siromak prehodi vse bližnje ulice, ali o častniku ni bilo več nikjer duha ne sluha. Vrne se v gostilnico ter vpraša, kje bi mogel dobiti častnika: ali nihče mu ni mogel odgovoriti, ker ni nihče znal njegovega jezika.

Kaj mu je storiti? Kje naj išče svojega dobrotnika? Po dolgem pre-mišljevanji sklene vsak dan ga pričakovati pred gostilnico. In res, čakal ga je vsak dan po dve celi uri, včasih že tako lačen, da je komaj stal, ali zaman je bilo vse, častnika ni bilo od nikoder.

Ko je ubogi Janko še dlje časa stradal ter včasih po ves dan nič jedel ni, izbudi se v njem nek glas, ki ga nagovarja, da naj bi malo po malo trošil od onih 90 kr., ker gotovo nikoli več ne dobi častnika, ki mu je dal goldinar. Ali pošteni deček, da-si je glad zelo pritiskal nanj, premagal je vendar do sih dob še vsako skušnjava.

„Kaj bi rekli moj pokojni oče?“ reče sam v sebi mali Janko. „Ali nisem obljubil materi domá, da hočem globoko v svojem srci ohraniti njene nauke, ter po njih tudi živeti? Nečem, nikakor nečem, da bi trošil tuje blagó!“

Ko se Janko sam s seboj tako bori, ugleda najedenkrat svojega dobrotnika. Veselo hití k njemu ter mu izroči njegove denarje. Častnik je bil že pozabil na óni dogodek, zato je vpraša dečka, čimú so ti denarji? Janko mu pripoveduje vse, kako ga je že dlje časa iskal, kako je povsod povpraševal po njem, in kako se mu je bilo treba boriti, ko ga je skušnjava napadala, da si naj kupi kruha za tuji denar, in to ravno takrat, ko je bil najbolj lačen.

Častniku se dečkova poštenost zelo dopade, in ker je bil bogat, vzame ga k sebi ter ga pošilja v šolo. Janko je v šoli dobro napredoval, in kmalu je bil prvi med svojimi součenci. Njegov dobrotnik, viděč, da je deček bistrega uma ter ima veselje do učenja, pošlje ga pozneje v latinske šole in potem na vseučilišče.

Po dovršenih šolah stopí Janko v državno službo. Tudi tukaj se je odlikoval ter je stopal od jednega častnega mesta do družega, dokler ne postane naposled vladni svetovalec v Pešti, kjer še dandanes služi. Da-si v visokej službi, vendar ni nikoli pozabil na svoje nekdanje siromaštvo; vsako leto si je izbral iz svojega rojstnega kraja po tri uboge dijake, katerim je skrbel za stanovanje, hrano, obleko, knjige in vse, česar jim je bilo treba. Skrbel in pazil je nanje, kakor bi jim bil pravi oče, da bi ne zabredli v slabe tovarišije ter bi se ne iznevéřili svojemu národu, kateri je že toliko hudega prestal. In res, — vsak, katerega koli je Janko v svojo skrb in varstvo vzel, bil je pozneje pošten slovaški domoljub, ki si je po vseh svojih močéh prizadeval, da se tudi slovaški národ popne do naobraženosti, narodnega blagostanja in sreče.

Veselíte se velike sreče, dobri otroci, ako četrto božjo zapoved natanko izpolnujete. Očeta in mater vam iz hiše ponesó, a blagoslov četrte zapoved ostane pri vašej hiši.

V. M.